

Google-päätös ja oikeus tulla unohdetuksi

Kirjastojuridiikan ajankohtaispäivä 4.11.2014

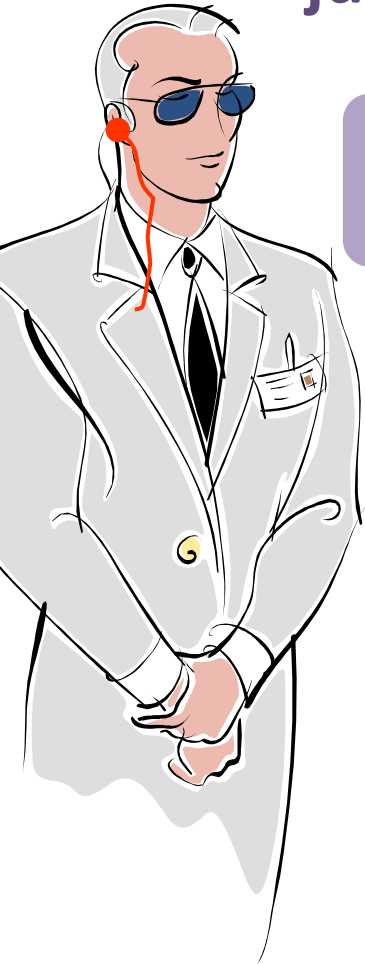
Tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio ja
Ylitarkastaja Hanna Lankinen

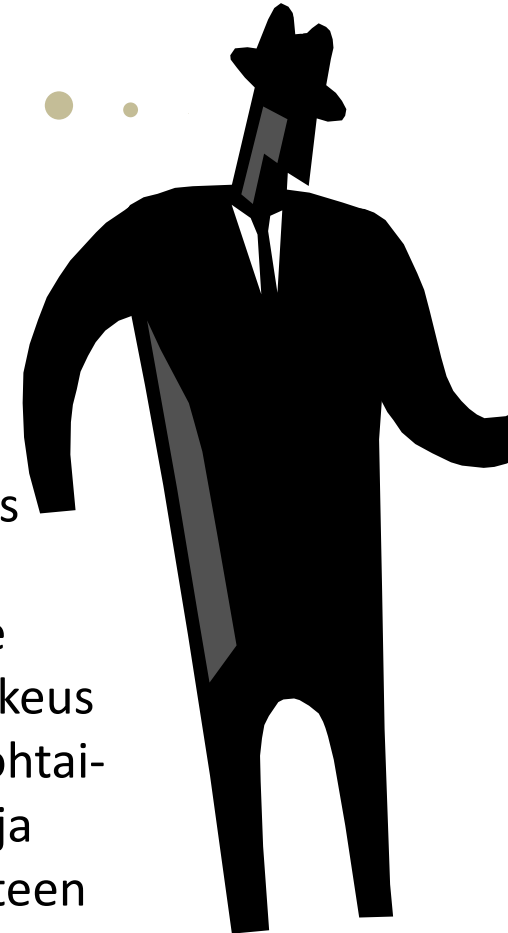
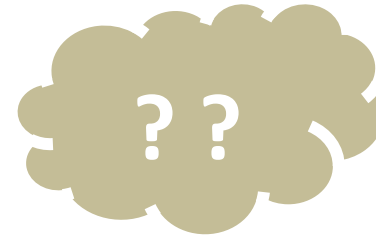

PERUSKYSYMYS "juridinen kiista"

PIDÄ HAUSKAA
POIKIEN KANSSA, KULTA!

Teknologianeutraalisuus
Liikkumisvapaus
Yksityiselämän suoja
Omaisuuuden suoja

- Perusoikeuksien turvaaminen
- Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus
- Sananvapaus ja julkisuusperiaate
- Itsemääräämisoikeus
- Oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen

Rekisterinpitäjä vastaa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta.

Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan yhtä tai useampaa henkilöä, yhteisöä, laitosta tai säätiötä, jonka käyttöä varten henkilörekisteri perustetaan ja jolla on oikeus määrätä henkilörekisterin käytöstä tai jonka tehtäväksi rekisterinpito on lailla säädetty.

Henkilötietolaki (523/1999) 3 §

Mitä uusi tietosuoja-asetus merkinnee?

- Entiset tietosuojaperiaatteet säilyvät
- Asetuksessa joitakin ”uusia” asioita:

COMPLIANCE: ”sääntöjen noudattaminen”

ACCOUNTABILITY: tietotilinpäätös

Tilintekokykyisyys eli osoita, että noudatat lakeja

PRIVACY BY DESIGN: ennakkoon suunnitteleminen
(hetiL 6 §)

PRIVACY BY DEFAULT: oletusarvoinen ja sisäänrakennettu tietosuoja - rekisterinpitäjä velvoitetaan rakentamaan tietoturvallinen, suojattu palvelu

Mitä uusi tietosuoja-asetus merkinnee?

DATA BREACH NOTIFICATION: Rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus tietoturvaloukkauksista valvontaviranomaiselle ja rekisteröidylle

VALVONTAVIRANOMAISTEN ROOLIN VAHVISTAMINEN: viranomaisten toimivalta muuttuu - TSV:lle mahdollisesti sakottamisoikeus

RIGHT TO BE FORGOTTEN: oikeus tulla unohdetuksi

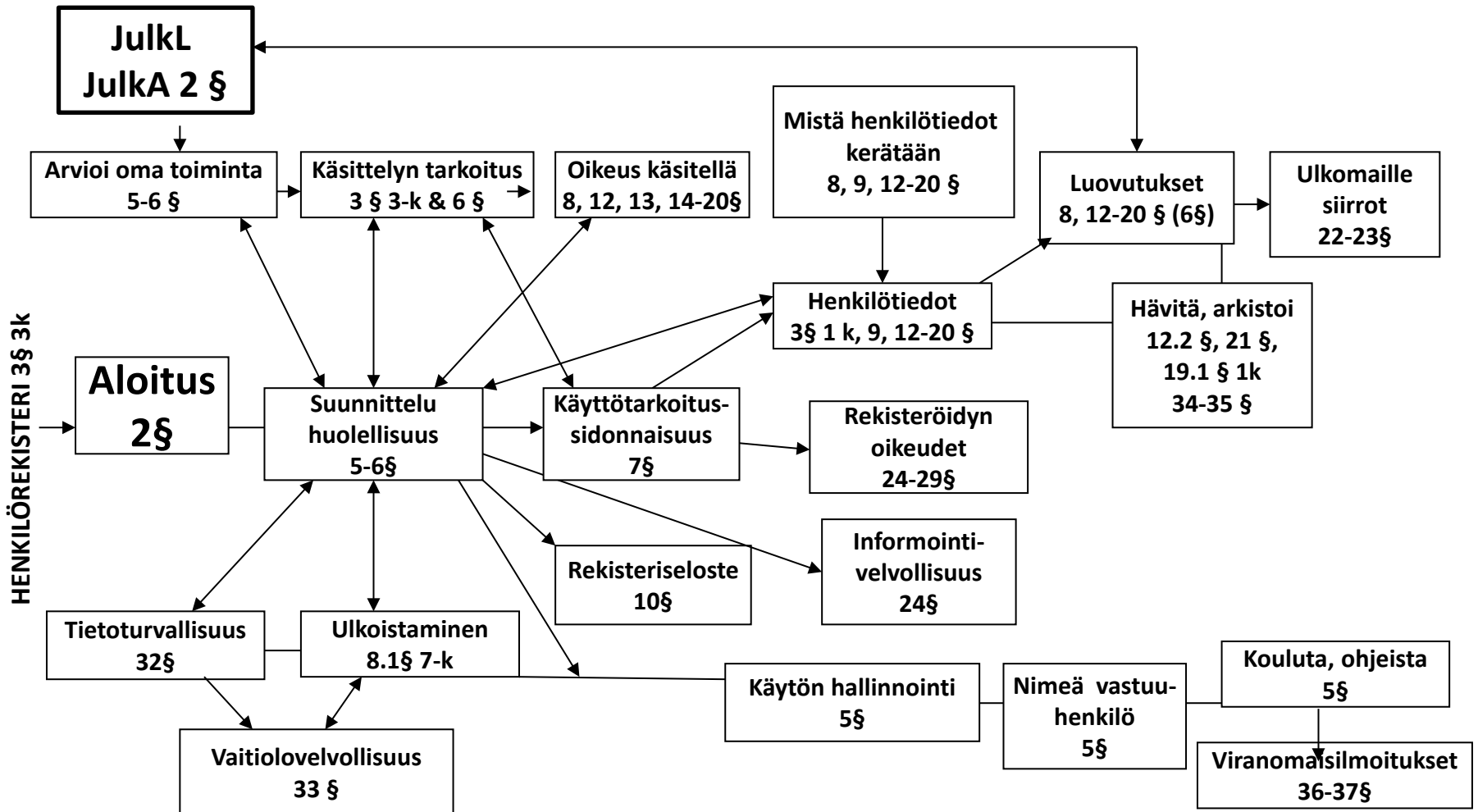
RIGHT TO DATA PORTABILITY: oikeus tietojen siirrettävyyteen. Rekisteröidyn oikeus viedä tietonsa palveluntarjoajalta toiselle

"Privacy by design"

Henkilötietojen käsittelyn kuvaus ja lainmukaisuuden arviointi henkilötietolain kannalta

”Privacy by design”

Henkilötietojen käsittelyn suunnittelu (henkilötietolaki 6 §)

- Henkilötietojen käsittelyn tulee olla asiallisesti perusteltua rekisterinpitäjän toiminnan kannalta.
- Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset sekä se, mistä henkilötiedot säännönmukaisesti hankitaan ja mihin niitä säännönmukaisesti luovutetaan, on määriteltävä ennen henkilötietojen keräämistä tai muodostamista henkilörekisteriksi.
- Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus tulee määritellä siten, että siitä ilmenee, minkälaisen rekisterinpitäjän tehtävien hoitamiseksi henkilötietoja käsitellään.

Asetus

Jo Suomessa - henkilötietolaki (523/1999)

Right to be forgotten

- 6 § Henkilötietojen käsittelyn suunnittelu
- 11 § Arkaluonteisten tietojen käsittelykielto
- 29 § Tiedon korjaaminen
- 34 § Henkilörekisterin hävittäminen
- 35 § Henkilötietojen siirto arkistoon
- 12 § Poikkeukset arkaluonteisten tietojen käsittelykiellosta

Arkaluonteiset tiedot on poistettava rekisteristä välittömästi sen jälkeen, kun käsittelylle ei ole 1 momentissa mainittua perustetta. Perustetta ja käsittelyn tarvetta on arvioitava lähtökohtaisesti vähintään viiden vuoden välein.

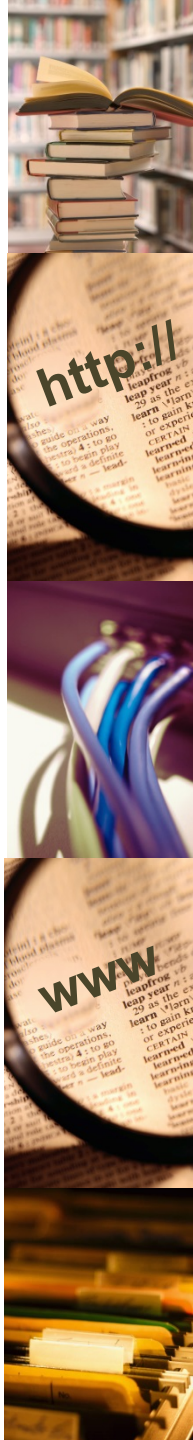

Google-tuomion taustaa

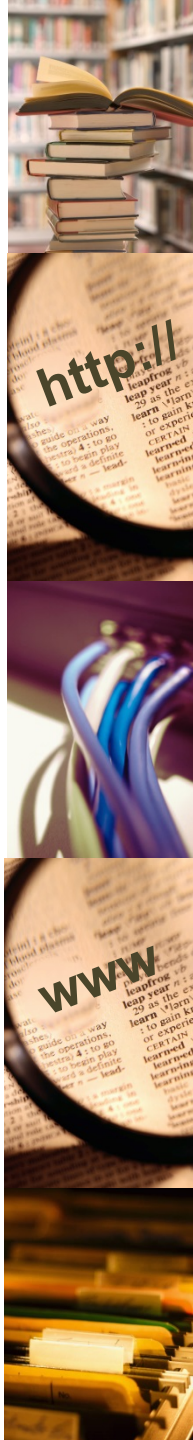
- EU-tuomioistuimen päätös C- 131/12, 13.5.2014
- Espanjalaisessa sanomalehdessä julkaistiin v. 1998 ilmoitus, jossa mainittiin Espanjan kansalaisen nimi. Ilmoitus koski sosiaaliturvasaatavien perimiseksi suoritettuun takavarikkoon liittyvää kiinteän omaisuuden huutokauppaa.
- Kansalaisen etu- ja sukunimellä tehty Google-haku tuotti tulokseksi linkit sanomalehden www-sivuille, joilta ko. ilmoitus löytyi.

Google-tuomion taustaa

- Kansalainen vaati, että Google Spain tai Google Inc. velvoitetaan poistamaan tai kätkemään hänen henkilötietonsa, jotta ne eivät näkyisi enää Googlen hakutuloksissa.
  - Perustelu: Häneen kohdistettu takavarikko oli ratkaistu kokonaan jo vuosia sitten eikä asiaa koskevalla maininnalla ole enää merkitystä.
- ➔ ”Totta ja asiasisältö oikein, mutta nykyään merkityksetön tieto”

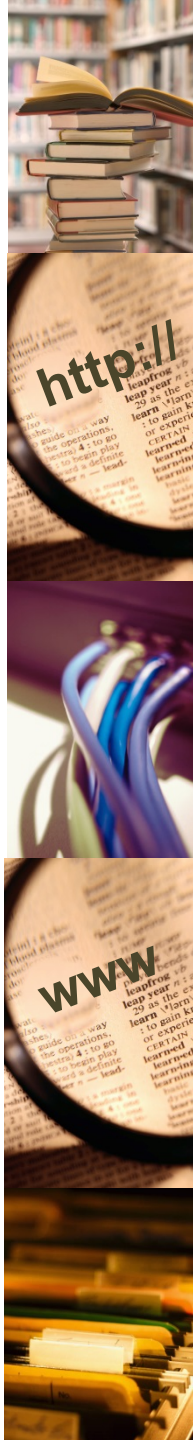

Google-tuomion sisältöä

Tuomio koskee henkilön nimellä tehtäviä hakuja

Hakukoneen ylläpitäjä käsittelee henkilötietoja ja on rekisterinpitäjä

- se määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot
- hakukone on ”tehokkaampi” tiedon jakelija, kuin tiedon varsinainen julkaisija
- hakukone tarjoaa suurelle yleisölle niin laajan tietomäärän, että ulkopuoliset voivat saada sen pohjalta käyttöönsä henkilön yksityiskohtaisen profiilin

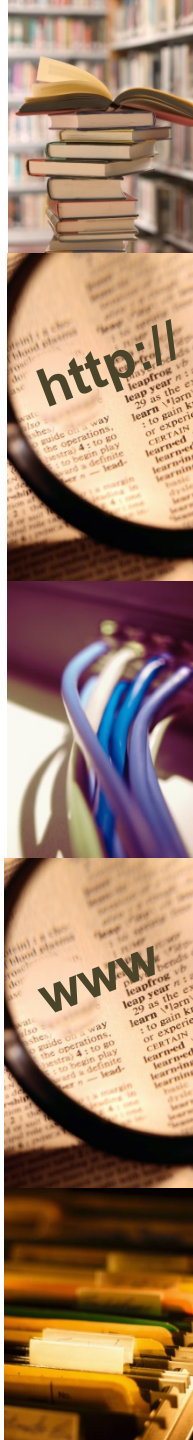

Google-tuomion sisältöä

Hakukone suorittaa henkilötietojen käsittelyä EU-jäsenvaltion alueella ja EU-jäsenvaltiossa sijaitsevan toimipaikan toiminnan yhteydessä

- Hakukoneen ja Google Spainin (Google-konsernin tytäryhtiön) toiminnot liittyvät erottamattomasti toisiinsa.

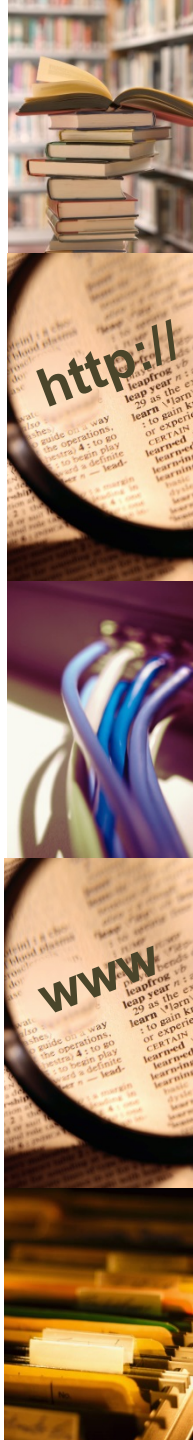

Google-tuomion sisältöä

Hakutuloksista tulee poistaa sellaiset linkit, jotka

- eivät ole asianmukaisia tarkasteluhetkellä
- eivät (enää) ole olennaisia
- ovat liian laajoja niihin tarkoituksiin, joissa hakukone niitä käsittelee.

Hakukoneen suorittaman henkilötietojen käsittelyn tulee olla oikeutettua koko ajan.

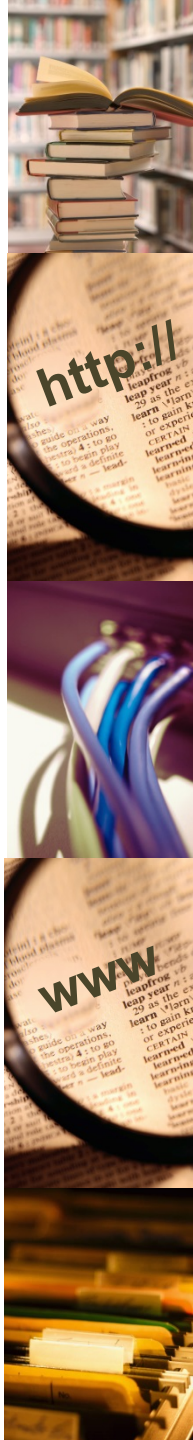
Google-tuomion sisältöä

Tietojen poistamisvaatimusta ei tarvitse esittää tiedon alkuperäiselle julkaisijalle

- Tiedot voivat jäädä edelleen saataville alkuperäisen julkaisijan internet-sivulle

Jos hakukone ei suostu poistamaan tietoja, henkilö voi saattaa asiansa tietosuojaviranomaisen käsiteltäväksi

- se voi määrätä hakukoneen poistamaan henkilön nimellä tehtyyn hakuun liittyviä hakutuloslukkeja
- Suomessa pääsääntöisesti henkilötietolain 29 §:n mukainen tiedonkorjaamisasia.

Asiaan liittyviä osapuolia

Kansalainen

- perus-, yms. oikeudet

Henkilön asema julkisuudessa?

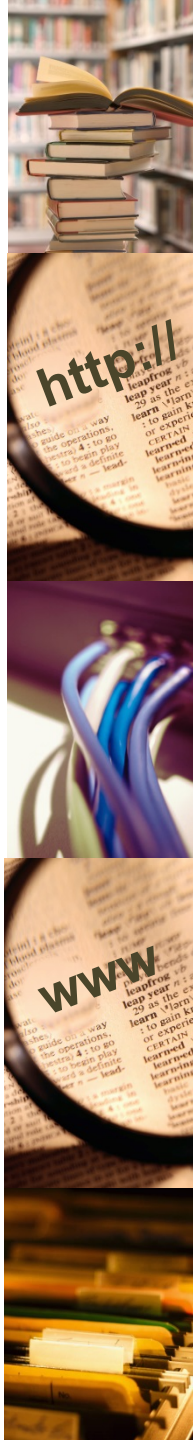
”Public person vs. public interest”

Hakukone

- taloudellinen intressi

Suuri yleisö

- tiedon saamisen intressi

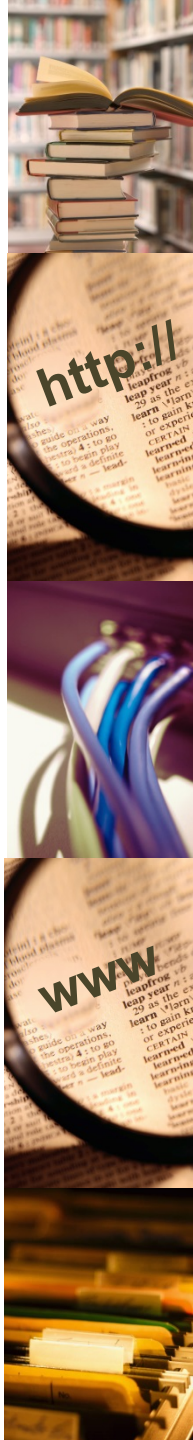

Google-tuomion keskeinen lopputulema

Jos henkilö voi perusoikeuksiensa nojalla vaatia, ettei hänen nimellään saatuja hakutuloslinkejä enää pidetä saatavilla, tämä oikeus syrjäyttää lähtökohtaisesti hakukoneen taloudellisen intressin ja suuren yleisön intressit tiedon saamiseen hakukonetta käyttäen.

Näin ei kuitenkaan ole, jos henkilöllä on julkisuudessa sellainen asema, että suurella yleisöllä on ensisijainen intressi häntä koskevien tietojen saamiseen.

Perusoikeuksien tasapainon löytäminen

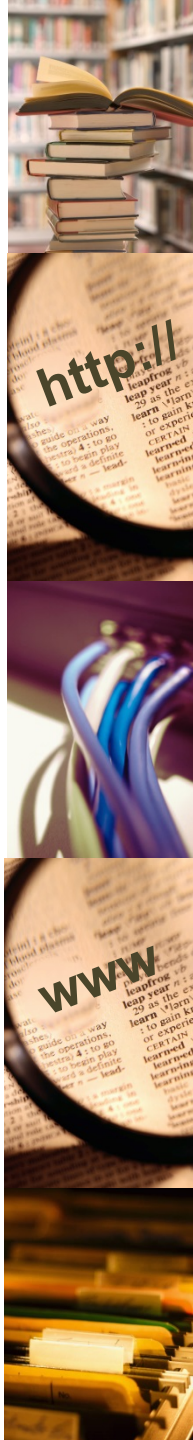
**Henkilön oikeus
tulla unohdetuksi**

**Sananvapaus
* tieteen vapaus**

EU:n tietosuojaviranomaiset tekevät parhaillaan yhteistyötä varmistaakseen yhdenmukaisen lähestymistavan asiaan.

Jäsenvaltiot ovat aloittaneet yksittäisiä kansalaisia koskevien asioiden käsittelyn.

Suomen perustuslain 2 luku: perusoikeudet

- 6 § Yhdenvertaisuus
- 7 § Oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen
- 8 § Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate
- 9 § Liikkumisvapaus
- **10 § Yksityiselämän suoja**
- 11 § Uskonnon ja omantunnon vapaus
- 12 § Sananvapaus ja julkisuus
- 13 § Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus
- 14 § Vaali- ja osallistumisoikeudet
- 15 § Omaisuudensuoja
- 16 § Sivistykselliset oikeudet
- 17 § Oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin
- 18 § Oikeus työhön ja elinkeinovapaus
- 19 § Oikeus sosiaaliturvaan
- 20 § Vastuu ympäristöstä
- 21 § Oikeusturva
- 22 § Perusoikeuksien turvaaminen
- 23 § Perusoikeudet poikkeusoloissa

Perusoikeuskollisioista

- Perusoikeusjärjestelmä on sisäisesti jännitteisten oikeuksien järjestelmä.
- Perusoikeuskollisio = kaksi henkilöä voi vedota oikeuksiensa tueksi perusoikeussäännöksiin, jotka eivät ainakaan täysimääräisesti ole samanaikaisesti toteutettavissa.
- Kollisiot eivät ole lopullisesti ratkaistavissa yleisillä etukäteen asetetuilla säännöillä, vaan edellytetään **kontekstuaalista ratkaisua yksittäistapauksessa.**

Perusoikeuskollisista

- Punninta ei saa johtaa kenenkään sananvapauden eikä kenenkään yksityiselämän suojan täydelliseen mitätöitymiseen.

(Vrt. esim. EIT:n ratkaisu von Hannover v. Saksa (2004).

- Henkilön omalla käyttäytymisellä saattaa olla merkitystä punninnassa (esim. julkkikset).

Henkilötietojen suojan suhde muihin perusoikeuksiin

*Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu.
Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. (PL 10 §)*

- ”henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatun yksityiselämän suojan piiriin.” (esim. PeVL 5/2012 vp)
- ”itse määräämisoikeus kiinnittyy useisiin perusoikeuksiin, erityisesti PL 7 §:n säännöksiin henkilökohtaisesta vapaudesta ja koskemattomuudesta sekä 10 §:n säännöksiin yksityiselämän suojasta” (PeVL 10/2012 vp)
- ”lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa” (PeVL 5/2012 vp)

Perusoikeuksien tulkintavaikutus toisiinsa

- ”Saman perusoikeussäännösten osina niillä kummallakin voi olla vaikutusta toistensa tulkintoihin sen kaltaisessa yhteydessä, jossa pyritään ihmisen ja ympäristön välistä tasapainoa kestävästi edistäviin lainsäädäntöratkaisuihin” (PeVL 32/2010 vp)
- Toinen perusoikeus voi vahventaa toisen perusoikeuden suojavaikutusta (esim. sananvapaus, tieteen ja taiteen vapaus) tai perustella rajoitetumpaa tulkintaa (esim. yksityiselämän suoja vs. sananvapaus).

